

Ped Arnen

Tre Ting.

Hjert og Hjerte, Livsens Rod, dybt i Barm, som under Mulde, fast og fuldt af Spiringsmod, varmt i Verdensvintrens Tulde — dette Hjerte, Livsens Rod!

Saa en Willie, flammerrant, plantet stiv og strid i Blasen, sund i Marven, frels og frant, aldrig støttet op til Rasten — denne Willie, flammerrant!

Sidst et Tankens Kronehvald, løftet op i Sal og Synet, frodigt, grønt, som Livet selv, med en Vækst, som ingen skyner — dette Tankens Kronehvald!

(E. Blau Müller.)

Om igen.

Det var det, han sagde, den unge Mand, da han kom hjem fra Militærskoleen: „Det var ikke saa farligt at være Soldat, hvis der ikke havde været dette her „om igen“!“

De første Gange har enhver Ting Nyhedens Interesse; men naar det saa gaar om igen, saa bliver det tedeligt. Det er nok imidlertid saadan, at det just er ved dette „om igen“, at man lærer Tingene, d. v. s. lærer den saaledes, at man ikke blot ved lidt om, hvorledes den er, men har faaet den ind i Nerverne, saa vi kan udføre den, ligesom vi flytter vore Ben, naar vi gaar.

Min gamle Latinlærer sagde altid: „Det kan ikke hjælpe, at I kan jeres latinske Grammatik saadan, at I skal huske jer om mellem hvert Ord: A m o — he hem — a m a s — he hem, a m a n t, nej, men saadan, at I kan staa paa et Ben og lade det fælde fra jer ligesom en vis Ting fra spejlede Kæbe — saadan: a m o, a m a s, a m a t, a m a m u s, a m a t i s, a m a n t — uden at træffe Vejret. Saa glæmmer I det aldrig.“

Dg saa maa man endda tage det meget tiere om igen, naar der ikke er Tale om noget der skal læres, men om noget, der skal leve.

Dg aller mest, naar der er Tale om det dybeste Liv, Kristenommen. Derfor skrev Søren Kierkegaard ogsaa en Bog om „Indværelse i Kristendom“.

Dg det er maaste for at understrege den samme Tanke, at gamle har sat Evangeliet om Jesu Indtog til to Søndage i Marts. Netop Jesu Indtog, ikke én, men mange Gange, for at han ret kan komme ind i alle vore Tanker og Drømme.

For nogle Aar siden blev det i den meget omtalte Bog af Amerikaneren Sheldon fremstillet som det højeste Maal, at vi ved alle Ting opstafede det Spørgsmaal: „Hvad vilde Jesus have gjort?“ — Men det højeste er aabenbart det, at man slet ikke behøver at spørge om det, fordi Jesu Sind var gaaet ind i vore aandelige Nerver, saa vi slet ikke behøver at spørge om dette, lige saa lidt som jeg behøver at granske over, hvorledes jeg skal faa mine Fingre til at skrive disse Bogstaver.

Det er Maalet. Dertil skal Indværelsens „om igen“ tjene. Men det er noget, som ikke just er moderne i vore Dage.

Vi hører og læser saa uendelig meget, og vi synes, at naar vi kan snakke med om aandelige Spørgsmaal, saa er vi med. Dg naar vi kender en Tanke, saa er vi færdig med den. Derfor forlanger vi af Talerne og Skribenterne, at de skal komme med nye Tanker.

Saadan som Manden sagde ved et Møde: „Det er dog for galt at staa i to Timer og høre paa, at Jesus er vor Frelser; det vilde man da nok.“ — Ja, saamænd, men det kunde jo nok være, at Manden trængte til, at Jesus skulde sige hans Frelser mere end hihtil.

Det kan være godt nok med „nye Tanker“; jeg vil ogsaa gerne høre paa dem. Men jeg vil dog hellere høre en gammel Tanke blive fremsat saaledes, at den bliver ny for mig — bliver levende i mig — bliver til Rod og Blod, til Liv og Salighed i mig.

Derfor havde han ikke helt Ret, den gamle Præst, som hver Søndag holdt den samme Prædiken, og som paa Folks Klage svarede: „Jeg har ikke endnu set, at I leder efter den Præ-

dikten; naar jeg ser det, skal I faa en ny.“

Han havde ikke helt Ret, fordi man ikke skal komme med de samme Tanker i gamle, udtraadte Slæber. Tordenstjoldes Soldater var nok stadig de samme; men de gjorde deres Virkning ved at komme i en ny Gade. Det gælder om at forlæse „GentagelsesHemmelighed“, som Martensen sagde.

Men den gamle Præst havde Ret i det væsentlige, og hans Tanke har Værdi til os.

Det er ikke saa meget nye Tanker, vor Tid trænger til, som til det: „om igen — dybere ind!“

R. Bjerre.

Om Evangelierne Kristusbillede.

Efter et Foredrag.

Af Professor Valdemar Amundsen.

Det evangeliske Kristusbillede har til alle Tider været Kirkens dyreste Minde, ja et Minde, som er mere end noget forbigaaende, en Magt, som fremkalder Liv i Menneftesjæle.

Historisk set kender vi kun den kristne Menigheds Billede af Jesus. Vi har ikke Skrifter af ham, og hans Ord har vi ikke stenografisk gengivet, men overfattede fra Jesu aramaiske Mødermaal til Græsk, ofte sikkert oversat fra deres oprindelige Sammenhang og formede paa en Maade, der viser vedkommende Evangelists Særpræg.

Vi har heller ikke Efterretninger om Jesus af nogen Værdi i hedenstede og de fleste Kirker. Det eneste, der her kunde være nogen som helst Grund til at nævne, er den kejserlige Notits hos den romerske Historikforfatter Tacitus, at Ophavsmanden til Navnet de kristne, Jesus Kristus, under Tiberius' Regering blev straffet med Døden af Landshøvdingen Pontius Pilatus. Men det er ingen Tilfældighed, at jødiske og hedenske Kirker her om ham? Dr. Georg Brandes har nylig i „Det nye Aarh.“ for 15. Oktbr. 1904 udtalt sin dybe Beundring for den fine Kunst, hvormed den franske Forfatter Anatole France i Novellen „Judas Procurator“ fæstet Kristus paa den Plads, han virkelig havde i hedenstede Bedviddhede. France lader nemlig Pilatus helt have glemt Jesus nogle Aar efter. Ingen ved, om denne Skildring af Pilatus er rigtig. Men hvis den er det, hvor saaledes bliver da ikke følgende Ord af en kristen Forfatter, Ord, som forsvigt i hvert Fald beholder deres Vægt: „Hogen skulde blot have fortalt Pilatus, at denne Konges Navn skulde bære hans eget med sig til de fjerneste Steber og fjerneste Tider, fortalt ham, at Kristus inde efter Kristus skulde en Summen oplyste fra al Verdens Kænter: pint under Pontius Pilatus, pint under Pontius Pilatus. Men Pilatus vidste det ikke.“ (F. L. Strup: Gennem Jordberig gaar Himmelstøien. 1901. S. 172).

At hedenstede og jødiske Kirker intet melder om Jesus Kristus, stemmer forsvigt godt med den Tavsbed, der ogsaa i den nærmeste følgende Tid er om Kristendommen i den klassiske Literatur. Den hedenstede Verden anede ikke, hvad det var for en ny Mandmagt, som her var kommen frem. Man mindes, ubliffaarligt Pauli Ord om Guds skjulte Visdom, som ingen af denne Tids Forskere erkendte; thi hvis de havde erkendt den, vilde de ikke have forskafet Hellighedens Herre.

Nej, det er ingen Tilfældighed, at hedenstede og jødiske Kirker tier om Jesus. Som en moderne Theolog siger: „En Gang har Herren været erindret ogsaa af saadanne, som ikke troede paa ham, og der, har været talt og fortalt om ham af ligegyldige og vantrø Mennefter. Men kun den troende Grundring er bleven bebaaret; kun den har sat Frugt i en fast og sammenhængende Overlevering, som har givet sig Udtryk i Skrift og er bleven en Magt i Historien. Fortskaar vi ikke ogsaa, at just saaledes maatte det være, saaledes og ikke anderledes skulde det gaa. Kun af Disciple, kun af troende kunde Herren erindres og skildres, som han virkelig var. Kun en hellig Overlevering, udsprungen af Disciplenes Minde og Vidnesbyrd, kunde trofast og med aandelig Fortsættelse tegne hans Billede for alle Tider, ikkun den skulde ogsaa gøre det.“ (Efter Brun: Jesu Billede. 1904. S. 17).

Det er altsaa kun gennem tilbedende Disciples Skildring, vi kender Jesus. Vore ældste Kirker her igen er Pauli Breve, som er vigtige for den ældste Menigheds Hedsbedsyn paa Kristus, men jo kun meddelelse faa Enteltheder, omend disse saa oftest netop er Hovedpunkterne. Det bliver i det væsentlige de fire Evangelier, en Skildring af Jesus Kristus maa bygges paa.

Som Forarbejde maa foretages et kritisk Undersøgelse af Evangelierne Tilblivelse. Det er utiltalende for mange kristne men i sig selv nødvendigt. Jesus Kristus er selv gaaet ind i Historien, og ingen kan tage ham ud deraf. Dg den strenge historiske Undersøgelse af Kirkerne maa fra kristen Side ikke blot taales, men træves, saa sandt som det er Jesus selv, som han virkelig var, vi vil finde ind til.

Men det er en stor Misforstaaelse, at kritisk Undersøgelse og negative Resultater skulde være et og det samme.

En fast Overlevering om, hvem Forfatteren er, gaar ved mange af det nye Testaments Skrifter op til det første eller de første Særlig efter vedkommende Forfatters Død. Indenfor et Tidrum af 50 Aar falder Affattelsen af saa godt som alle Skrifter i det nye Testamente. Taget i store Træk har Undersøgelsen i de nye testamentiske Skrifter Affattelsestid mest kjent til at betragte Traditionen. Der er slet et stort Strid til Klaring ved Anerkendelsen heraf fra de mest forskellige Sider i den allernærmeste Tid. Et andet betydeligt Strid til Klaring er slet ved, at man ligeledes fra de mest forskellige Sider indrømmer, at end ikke vore allerældste Kirker viser os et Kristusbillede, der kunde betegnes som rent menneskeligt og naturligt. Der bliver da ikke den himmelvide Afstand mellem Marthebangeliet, som man gaar med en vis Sandfærdighed anset for det ældste, og Johannesevangeliet i Skildringen af Jesu Person. Forstillet bliver der selvsagt i det bestemte Spørgsmaal, hvorunder Johannes stiller Jesu Historie som det løbende Guds Ord, og i den frie Gengivelse af Jesu Taler. Men naar man arbejder videre og ikke, som det nylig er slet herhjemme (F. D. Ryberg Hansen: Evangelierne som Kirker til Jesu Liv, 1904) ved Skildringen af Johannesevangeliet Kristusbillede overpringer saadanne Smaaattræk, som at netop Joh. beretter, at Jesus var træt, at han opværet i Anden og græd ved Lazarus' Grav, vil man vistnok mere og mere komme til at se, at Enheden i Evangelierne Skildring af Kristus langt overgaar Forskellen. Som en dansk Forfatter erfarede, da han prøvede at fremstille hvert Evangeliums Kristusbillede for sig. „Hvor forskellige end Evangelierne baade i Enteltheder og i Hedsbeden viser sig at være, og hvor stærkt end Forskellighederne underkredges, blev det det samme Kristusansigt, der ubliffaarligt sejlede sig sammen efter de enkelte Træk under Læsningen af hvert Evangelium.“ (A. Andersen: Menneftets Søn, 1894. Forord).

Om nu dette evangeliske Kristusbillede virkelig gengiver ham, som han var, eller om der forud for vort ældste Evangelium allerede ligger en Legendebanelise; om Evangelierne Skildring af Jesus er et Spejl, der gengiver en virkelig Entelthed, eller et Hjulspæl, der forsværer, det kan den historiske Videnskab ikke svare afgørende paa. Vil man være meget forsigtig, maa man nøjes med at fastsaa: et andet Kristusbillede kender vi i hvert Fald ikke. Der er adskilligt rent historisk, som taler for Evangelierne Paalidelighed. Der ligger kun 30-40 Aar mellem Jesu Død og det ældste Evangelium. Det er en aldgammel Overlevering, at Kristus opstod efter, hvad han herte af en af Jesu allernærmeste, Peter. Dg Forfatteren af det første Evangelium, som paa vigtige Punkter gengiver en Form af Overleveringen, der har stor indre Sandfærdighed, kræver afsjort at være Jævnindne til Jesu Historie, stærkest i Begyndelsen af første Johannesbrev („Hvad der var fra Begyndelsen, hvad vi har hørt, hvad vi har set med vore Øjne, hvad vi stude og vore Hænder følte paa, om det Livets Ord.“) Evangelierne gøre Indtryk af at forstille troværdigt, jævnt og stille; de sjerer ikke saa meget til af deres egne Betragt-

ninger; de ved, at intel er saa virkningsfuldt som selve den Historie, de har at fortælle.

Men de rent tilbederlige Overleverer fører os aldrig til Bilsbed. Kristusbilledet, som den ældste Menighed overleverer os det, stiller sig frem til Valg. Gaar man ud fra det Dogme, den ubevillige Forudsætning, at Jesus ikke paa den Maade kan have høvet sig over Mennefteslagens almindelige Historie, som her fortæller, da kalder man den ældste Overlevering om ham en Legende. Det er blot i saa Tilfælde ikke tilbederlige Undersøgelser, men en Slags filosofisk Verdensbetragtning, der afsjort Sagen for en. Sjerer man sig omvendt i den Grad saadet af dette Kristusbillede, af dets Magt til at hdmgyge og forløse, at man forblives om her ikke at staa overfor Digtning og Fantasi, men den fuldeste Virkelighed, da tror man paa Jesus Kristus, som han er os skildret i Evangelierne og glædes over at have Plads i hans Menighed, hvor dette hans Billede overleveres. Ud fra det sidste Spørgsmaal er den følgende Udblikning frebet.

Evangelierne giver os ikke Materiale til at kunne skildre Jesu Livsbildning. At der har fundet en Udvikling Sted hos Jesus, taler Bibelen bestemt om: Luk. 2, 52 siger, at han gik frem i Visdom og Alder og Naade hos Gud og Mennefter, og Hebr. 5, 8 siger det mærkelige Ord om, at han lærte Lydighed af, hvad han led. Men Evangelierne giver os ikke synbarlig Indblik i denne Udvikling; de giver os Ojebliksbilleder af ham, som man har sagt (F. Torm: Evangelierne som Kirker til Jesu Liv 1904 S. 28). En Bearbejdelse, en moderne Skildring af Jesus, kan derfor aldrig erstatte Kirkerne, som jo er tilgængelige for enhver. Alligevel kan det være berettiget at prøve at sammenstille Hovedtrækkene af Evangelierne Skildring af Jesus. Et Forsøg herpaa skal gøres i det følgende, men haade af Pladsbegrænsning og af andre Grunde uden noget som helst Krav paa Fuldstændighed. Man kunde tilføje meget, ogsaa tage andrellgangs-

I sin Samtid blev Jesus opfattet som revolutionær; mange satte, rolige Føle og Autoriteter mente, at han vilde omstyrte Familie, Stat, Nation, Kirke, Moral og Religion. Han syntes at ville opløse Familien. Han talte om, at han var kommen for at sætte Splid i den, ja om at have Fader og Moder for hans Styld. Dg Staten. Han kaldte Herodes en Ræv, talte ikke mildt om Gullens Konger og de store, som brugte Magt og Myndighed. Han talte om det nye Rige, han vilde oprette, og naar Peter mente i hans Tjeneste at skulle staa til med Sværdet, var det da saa mærkeligt, at Ørigigheden ansaa ham for en Oprører?

Han syntes at være en Fjende af sit eget Folk, naar han talte om, at Rigets Røn skulde udfastes i Mørket udenfor, hvor der var Graab og Tænders Enibsel, og naar han varstede, at Jerusalem skulde blive lagt stød øde og beres Børn i den. Han syntes at rejse sig mod al kirkelig Ordning. Han stemplede det lovsstrengte Parti og de øverste kirkelige og theologiske Autoriteter, Farisaerne og de skriftfloger som Hyllere; han raabte De over dem Gang efter Gang. Han brød Sabbatsbegrænsninger og tilslod sine Disciple at sætte sig ud over Fastebestemmelserne. Han talte om, at Jerusalem ikke var Stedet, hvor man skulde tilbede, ja han varstede selve Tempels Undergang, udmalede, hvorledes det ikke skulde lades Sten paa Sten tilbage af den.

Han syntes at nedbryde de moraliske Stranker. Selv levede han ikke med den æstetiske Forsigtighed, man ventede af en hellig Mand. Se, en Kraabser og Vinbranter, hed det om ham. Han valgte ikke sin Omgang blandt det gode Selskab, ja han slyngede de ærbare Farisaere lige i Mødet, at Tolbere og Sjerer skulde gaa foran dem ind i Himmeriget. Han syntes at nedbryde Gudsfrøkten, naar han stød de omhyggelige Mennefter til Side og hamle haardt om de lange Væner. Dg naar han gjorde sig selv til Guds Søn, ja Gud sig, syntes han at gøre sig skyldig i den grueltigste Gudsbejotelse, der kunde tænkes for en Jøde, som vidste, at hans Gud tronebe ober Stherne i sin Majestat.

(Fortsættes.)

For den "Lilleste" faaet som for Elbingen. Den er god ikke blot for voksne Folk, men ogsaa for Børn, og man er altid trygg, naar man har en Forsyning af

Dr. Peter's Kurio.

Den helbreder dem, naar de er upasselige, renser og beriger Blodet og gjør dem stærke og robuste. Det er en ægte Familienmedicin og velegnet for alle Aldre. Den regulerer Magen samt stimulerer Nerverne og Hjernen til naturlig Virksomhed. Dr. Peter's Kurio kan ikke erholdes paa Apotheker, men kun af specielle Agenter eller direkte fra Fabrikanten,

DR. PETER FAHRNEY,
112-114 So. Hoyne Ave. CHICAGO, ILL.

Unge Mænd

... "Ungdommens Raadgiver" ...

Bogen omhandler Livets Hemmeligheder. Uglestabet, mange Slags Sygdomme, hemmelige Synder, deres Følger, Forebyggelse og Helbredelse o. s. v., og er i høj Grad interessant. Sendes frit i forlægget Omflag til Endvær, som paa et Postkort eller i Brev indsender sin Adresse til det befjendte Vagstima

N. ROSENBERG CO., 80 Dearborn St., D9, CHICAGO.

Dr. C. P. FRIESE, Medical Supl.

Special "Bargain Counter"

Villigt Udvalg af danske Bøger.

Disse Bøger er lidt "Shelfworn" og sælges til specielle Priser. Vi har kun enkelte Eksemplarer af hver. Bestilling bedes indsendt snarest.

- Bibeltundskab.** Forklaring over de vigtigste Stykker af det nye Testamente af den hellige Skrift og Indledning i de bibelske Bøger. Af Robert Rybel, Dr. og ord. Prof. i Theologi, oversat af Pastor Gobal, med Forord af Pastor Gustaf Jensen. 378 Sider, i Vælfbind. Tidl. Pris \$2.00, sælges nu for \$1.00.
- Dr. Martin Luthers Udvalg.** af Johannes Evangeliums første Kapitel, i 17 Prædikener; oversat af F. L. Mylner. 336 Sider, indb. i Vælfbind, tidl. Pris \$1.20, sælges nu for 60c.
- Forhaabninger.** Otte Skitser, af forskellige Forfattere; samlede og udgivne af „Ungdommens Ven“. 228 Sider, indb. i Skriftsbind, Pris 35c.
- Om Kristi Opstandelses** historiske Virkelighed. Af A. Chr. Bang. 168 Sider i god Tilstand, indbunden, Pris 70c.
- Hjemlandsfange.** Flerstemmige Melodier med Tekst, samlet og bearbejdet for Menighedsene i Amerika af M. F. Gjertsen, Præst. Musikten af Jonas Engberg. 162 Sider, 232 forskellige religiøse Sange med Melodier. Sælges for 75c.
- Udvalgte Stykker af den hellige Skrift** til hver Dags Morgen og Aften, knyttet til Søndags-Evangelier, samlet af Jacob Holm. Bogladepris 90c, sælges for 50c. Bogen er paa 240 Sider og indbunden.
- Det nye Testament** (aldet Altenburger Testament) med Fortæller og Anmærkninger af Dr. Martin Luthers og Sumarier. Bogladepris \$2.50, sælges for \$1.50.
- Philip Strongs Korsfæstelse.** Af Chas. Sheldon, oversat fra Engelsk af en Præst. Bogen er paa 224 Sider og indbunden. Bogladepris \$1.00, sælges for 50c.
- Missionsbulet.** Aargang 1897. Sælges for 40c.
- Livets Alvor.** Udvalgte kristelige Fortællinger, samlede af E. D. 318 Sider, indbunden i komponeret Skriftsbind. Prisen har før været \$1.20, sælges nu for 60c.
- Normannen i Amerika** Svensk Udgave, historisk Afhandling, af John A. Enander, L. L. D. 70 Sider, indb. Prisen var før 50c., sælges nu for 25c.
- Jerusalem paa Kristi og Apostl's Tid.** Af Frants Buhl, Professor i Theologi. Med Kort over det gamle og det nuværende Jerusalem, Geneferet og dens Omgivelser. Tidligere Pris \$1.50, sælges nu for 60c.
- Grundris til Theologien** eller en Række Forelæsninger. Indeholdende en klar Oversigt over Theologiens Hovedled, saaledes som de læres i den hellige Skrift, med passende Spørgsmaal knyttet til hver Forelæsning. Af E. M. Ralston, oversat fra Engelsk af E. Willerup. 520 Sider, indbunden i fuld Læderbind, sælges for \$1.25.
- Luthersk Folkebibliothek.** Udvalgte fuldstændige Skrifter af Dr. Martin Luthers, til Nytte og Gavn for det lutherske Kirkefolk. 3. Bind, 310 Sider, 40c indbunden.
- 3 Strømme.** Fortælling af Wm. Ager. Fortællingen drejer sig om Drikkebondet. 190 Sider, indb., sælges for 40c.
- De Hjem, vi forlod — og de Hjem, vi fandt.** Mindeværk om Norge og Amerika. Tint ill., 500 Sider, stort Format. Bogladepris \$2.50, sælges for \$1.25.
- Den Andre Missions Tidende.** Aargang 1896. Sælges for 80c.
- Kristelige Samler.** Aargang 1903. Sælges for 60c.
- Lindell & Scott's Greek English Lexicon.** Over 1700 Sider, meget fuldstændig Udg. Prisen nu nefat til \$1.75.

DANISH LUTH. PUBL. HOUSE,
BLAIR, NEBRASKA.